

40. Allah'ın zâtî ve subûti sıfatları

Allah'ın zâtî sıfatları şunlardır:

1. Vücut: Allah'ın, kendisine has bir varlığa sahip olması. O'nun (c.c.) varlığı, kendindendir.
2. Kıdem: Allah ezelidir.
3. Beka: Allah ebedidir.
4. Muhalefetün li'lHavadis: Allah yarattığı hiçbir varlığa benzemez.
5. Kıyam binefsihi: Allah Kendi zatıyla vardır.
6. Vahdaniyet: Allah birdir.

Allah'ın zati sıfatları anlamlarından da anlaşılacağı üzere, dış dünya ve yaratıklarla bir ilişkisi ve ortak paydası olmayan sıfatlardır. Mesela, Allah'ın bağımsız, kendinden başka Vacibu'l Vücut olan varlığı gibi bir varlık yoktur. Keza, kadim olma sıfatı (başlangıcı olmayan) Allah'tan başka hiçbir varlık için söz konusu değildir. Diğer zâtî sıfatlar da aynı şekilde Allah'ın zatına mahsus olup, başka varlıklarla ortak paydası olmayan sıfatlardır.

Allah'ın subûti sıfatları şunlardır:

1. Hayat: Allah'ın diri olmasıdır.
2. İlim: Allah'ın her şeyi ezelde bilmesidir.
3. İrade: Allah'ın yapmak istediği her şeyde özgür ve bağımsız olmasıdır.
4. Kudret: Allah'ın her şeye gücünün yetmesidir.
5. Sem'/iştirme: Allah her şeyi işitir.
6. Basar/görme: Allah her şeyi görür.
7. Kelam/konuşma: Allah organa, sese ihtiyaç duymaksızın konuşur.
8. Halk/yaratma: Allah yoktan yaratır.

Allah'ın subûti sıfatları, zati sıfatları gibi diğer bütün varlıklardan tamamen ayrı ve şahadet alemindeki varlıkların tamamen ötesinde değildir. Mesela, hayat sıfatı, mahiyeti ve hakikati itibarıyla çok farklı olmakla beraber, insanlarda da vardır. Diğer bütün subûti sıfatlar da aynı şekilde melek, cin ve insanlarla ortak paydası olan sıfatlardır.

Bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi, Allah'ın zati sıfatları ile subuti sıfatları arasındaki fark şudur:

Zati sıfatlar, Allah'a mahsus(özel) olup başka hiçbir varlıkta bulunmaz.

Halbuki subuti sıfatlar mahiyet(ne olduğu) farkıyla da olsa, insanlarda da bulunuyor. Örneğin: Allah Kadimdir, fakat insan kadim değildir. Buna mukabil Allah irade sahibi olduğu gibi insan da irade sahibidir. Tabii ki iki irade arasında fark vardır. Allah'ın iradesi sonsuz ve mutlak, insanın iradesi ise sınırlı ve kayıtlıdır. İnsanların iradesi Allah'ın iradesi sonucu var olmuştur.

Zati sıfatların başka varlıklarla bir ilişkileri yoktur. Örneğin: Allah'ın kadim/ezeli olması(başlangıcı olmaması, geçmişe doğru sonsuz olması) zatına mahsus bir durumdur. Buna karşılıklı, subuti sıfatların diğer varlıklarla da ilişkileri vardır. Örneğin: Allah'ın görmesi, kendi zatının dışındaki varlıkların vücuduyla ilişkilidir. Keza Allah'ın yaratması, yaratıkların hepsiyle ilişkilidir. Yani yaratılan varsa yaratmak da var, yaratmak varsa yaratılan da var demektir.